

MANYE KÖZGYŰLÉS ÉS SZAKMAI NAP

Beszámoló a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének 2025. évi őszi közgyűléséről és szakmai napjáról

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Nyelvi Közvetítés Intézete

Budapest, 2025. november 14.

Ullmann Cintia

ullmanncintia@gmail.com

Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Anglisztika Intézet

<https://orcid.org/0009-0006-3806-1716>

A 2025. november 14-én megrendezett MANYE-közgyűlésnek és szakmai napnak az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Nyelvi Közvetítés Intézete adott helyszínt. A közgyűlést levezető Sólyom Réka főtárgybevezetőjéből megtudtuk, hogy a 2023-as kongresszus kötetei már elérhetőek a MeRSZ.hu weboldalon, az egyesület szakmai tevékenységét pedig ezentúl a MANYE hivatalos Facebook- és LinkedIn-oldalán is figyelemmel kísérhetik az érdeklődők. A közgyűlésen a Felügyelő Bizottság lejáráó mandátumairól is szavaztak a jelenlévők, illetve sor került a tagsági díj 2026-os évtől való megemelésének bejelentésére is.

Seidl-Pécs Olivía, a *Modern Nyelvoktatás* folyóirat főszerkesztője tájékoztatta a tagokat a folyóirat adatainak kezeléséről, illetve a Közgyűlés határozatban rögzítette egy nyilatkozat benyújtását a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósághoz a folyóirat 1995-ös alapításának igazolására.

A következő napirendi pont Pléh Csaba professzor köszöntése volt a MANYE 2025. évi tiszteleti taggá való választása alkalmából, akinek az ezt igazoló oklevelet Prószték Gábor, a MANYE elnöke adta át, a laudációt pedig Fóris Ágota mondta. Ezt követően Fogarasi Katalin külügyi titkár kihirdette a FIPLV Award 2025. évi díjazottját, az elismerést ebben az évben Klaudy Kinga professzor asszony vehette át. A közgyűlés kiemelkedő, ünnepi eseménye volt a MANYE korábbi vezetőinek köszöntése: a tagság Klaudy Kingát, Bárdos Jenőt és Medgyes Pétert köszöntöt-

te 80. születésnapjuk alkalmából. A Hidasi Judit, Medgyes Péter, Eszenyi Réka és Dóczi Brigitta által elmondott laudációk részletesen és szemléletesen vázolták fel az ünnepeltek gazdag tudományos pályafutását.

A közgyűlést követően a délelőtt már a szakmai nap jegyében telt. Fóris Ágota nyitóbeszéde után a program a három felkészült professzor szakmai előadásaival folytatódott.

A résztvevők elsőként Klaudy Kinga *A fordítás végtelen változatossága* című előadását hallgathatták meg, amelyben az előadó elsősorban arra a kérdésre próbált magyarázatot adni, hogy, *miért is olyan nehéz kutatni a fordítást?* Egy lehetséges válaszként még az az elgondolás is felmerült, hogy mivel bármely forrásnyelvi mondatnak számtalan célnyelvi változata lehet, így a fordítás olyannyira szubjektív tevékenység, hogy igazából nincs is rajta mit kutatni.

A fordítástudomány a szubjektív folyamatok mögött lévő objektív törvényszerűségeket, vagy legalábbis a tendenciákat próbálja feltárni. E felvetést követően Klaudy Kinga saját empirikus kutatását mutatta be, amelynek fő kérdése így hangzott: *Igaz-e, hogy minden fordítás más?* A professzor a 2024/25-ös őszi szemeszter végén 64 elsőéves fordító és tolmács mesterszakos hallgatót kért fel arra, hogy Nida és Taber (1968) bőrönd metaforáját fordítsák le angolról magyarra, kézírással, minden külső segítség nélkül. Nem volt időkorlát megadva, és a hallgatók tudták, hogy csak adatgyűjtésre szolgál a feladat, nem osztályzásra. Az adatokat az előadó digitalizálta és anonimizálta. A hibás fordítások kiszűrése után 60, grammatikailag helyes fordítást elemzett. A kutatás alkérdései a következők voltak: *Valóban minden fordítás más? Ha nincs két egyforma megoldás, akkor hányféle van? Ha minden fordítás más, akkor valóban nincs mit kutatni?* A következő részben ezen kérdések megválaszolására került sor. A vizsgált mondat négy mondategységből állt. Az első mondategység első felében a 60 hallgató összesen 20 féle megoldási típussal szolgált, míg a második felében 46 változat született. Az első mondat első részének 20 változatából 16-hoz mind a 46-féle folytatási lehetőség elfogadható volt. Ez máris 736 lehetséges fordítás. Az adatok alapján megfigyelhető, hogy a változatosság csak a fordítók kreativitásán múlik, és nincs forrásnyelvi oka, tehát ellentmond Sonja Tirkkonen-Condit „monitor”-modelljének (vagyis, hogy a fordító először mindig a szó szerinti fordítással próbálkozik, mert ezt kínálja fel elsőként a fordító célnyelvi mentális lexikonja). A hallgatóság először a mondategységi variációkat figyelhette meg, majd a lehetséges kombinációk kerültek sorra. A kutatásból kiderült, hogy a négy mondategység kombinációs lehetőségeit figyelembe véve majdnem 2 millió lehetséges fordításról beszélhetünk. Anthony Pym a fordítói kompetenciát úgy határozta meg, hogy a fordítók képesek egy adott forrásnyelvi szöveghez egynél több használható célnyelvi változatot létrehozni; ugyanakkor – ahogy Klaudy Kinga megjegyezte – a kutatási eredmények alapján biztosak lehetünk abban, hogy Pym aligha közel kétmillió lehetséges változatra gondolt.

A második előadást Bárdos Jenő tartotta, aki betekintést engedett a régmúltba *A maga mód-szere melyik? (Személyes nyelvtanítás-történet)* című előadásával. Beszámolója elején saját iskolai élményeit és tanári pályafutásának indulását idézte fel. A nem koedukált gimnáziumi éveket, a latin–oroszl tagozat szigorú rendjét, a hatnapos tanítási hetet, és a nyelvtani–fordító módszer egykori dominanciáját. Kiemelte, hogy abban az időszakban a nyelvtanulás fő célja az olvasás és az értelmezés volt, nem pedig a kommunikáció, ugyanakkor a memoriterek, a fegyve-

lem és a mentális edzés maradandó tudást nyújtottak. Az előadás középső részében a módszertani fordulatokra került a hangsúly, különösen az audiovizuális és a kommunikáció-központú nyelvoktatás megjelenésére. Bárdos professzor felidézte azt az időszakot, amikor a hang és a kép összekapcsolása – magnók, kazetták, egyszerű vizuális eszközök segítségével – új dimenziót nyitott az oktatásban, és a tanulók utánzásra, ismétlésre, dramatizálásra épülő módon kezdték az idegen nyelveket elsajátítani. Beszélt az intenzív kurzusokról, a ritmus, a zene és a mozgás szerepéről, valamint arról, hogyan lehetett – még a technikai korlátok ellenére is – élő, motiváló tanulási környezetet teremteni. Az előadás során Bárdos időről-időre visszatért a címben szereplő kérdéshez: *A maga módszere melyik?*, amelyet egykor Ungváry Ildikó tett fel neki, és amelyre nyelvtani-fordítótól kezdve audio-vizuális tanítón át sokféle válasza született, hiszen – ahogy ő fogalmazott – egy jó tanár sosem lesz képes egyetlen módszernél leragadni. Az előadás végéhez közeledve Bárdos Jenő röviden kitért még a saját pályájának fordulópontjaira, a tanszék- és intézményalapítással kapcsolatos emlékeire, valamint régi kollégákra és barátokra emlékezve, megható szavakkal búcsúzott a jelenlévőktől. Előadása mindannyiunk számára emlékeztetőül szolgálhat: a nyelvek és a kultúrák tanítása mindig a folyamatos változásról, a nyitottságról és az emberségről (is) szól.

Az utolsó előadást Medgyes Péter tartotta, *Mitől gyarapodhat a nyelvpedagógus szaktudása?* címmel. Bevezetésként az előadó egy kérdéssel indított: *Mitől gyarapodhat a nyelvpedagógus szaktudása, és vajon szükséges-e, hogy a nyelvtanár folyamatosan kövesse a nyelvtudományok fejlődését, illetve maga is kutatóvá váljon?* Medgyes több nemzetközi és hazai kutatási eredményt és statisztikát vizsgált át, mielőtt saját választát megfogalmazta volna. Előadásából kiderült, hogy, bár a tudományos publikációk száma évről-évre robbanásszerűen nő, ugyanakkor ezeket a cikkeket meglepően kevesen kísérik figyelemmel, és különösen kevés olvasójuk akad a gyakorló tanárok körében. Ennek leggyakoribb okai között szerepel a túlzott mennyiség, a nehezen érthető tudományos nyelvezet, az időhiány, és az a tapasztalat, hogy a kutatási eredmények sokszor nem nyújtanak közvetlen segítséget a mindennapi tanári munkában. Medgyes Péter külön hangsúlyozta azt is, hogy a tapasztalt tanárok ritkábban olvasnak tudományos műveket, mint a pályakezdők, és utóbbiak is gyakran csak a diploma vagy fokozat megszerzéséig törekednek erre. Az előadó részletesen ismertette a tanítás és a kutatás közötti alapvető különbségeket. A tanítást zűrzavaros, komplex, gyors döntéseket igénylő tevékenységként írta le, ahol a tanár egyszerre cselekszik ösztönösen és tudatosan, míg a kutatás ezzel szemben rendezett, lassú, egyetlen problémára fókuszáló folyamat. Ebből kiindulva arra a következtetésre jutott, hogy a nyelvtanítás és a nyelvészeti kutatás eltérő logika szerint működő tevékenységek, és nem várható el, hogy közvetlenül hassanak egymásra. Medgyes Péter rámutatott arra is, hogy míg a nyelvtudományok fejlődnek, addig a nyelvtanítás inkább változik, mindig az aktuális tanítási célokhoz igazodva. Szerinte egy tanítási módszer értékét nem önmagában, hanem a célok fényében lehet megítélni, és a jó tanár nem egyetlen módszert követ dogmatikusan, hanem rugalmasan alkalmazkodik a tanulók igényeihez. A nyelvtudomány sokszínűsége és belső ellentmondásai azonban komoly dilemmát jelentenek a tanárok számára, akik joggal érzik úgy, hogy nehéz elgigázodni a sok, gyakran egymásnak ellentmondó elmélet között. Hangsúlyozta még az alkalma-

zott nyelvészet közvetítő szerepét is, illetve azt, hogy a kutatási eredmények nem közvetlenül, hanem tanterveken, tankönyveken és képzéseken keresztül hatnak a tanításra. Végül a reflektív tanár eszménye került említésre, aki képes saját munkáját tudatosan megtervezni, értékelni, és önmagát folyamatosan fejleszteni. Az előadás egy erős metaforával zárult: *a tanár, akárcsak a sebész, végső soron magányosan hozza meg a döntéseit, és viseli azok következményeit az osztályteremben. Ez a magány egyszerre lehet szorongató és felemelő, attól függően, hogy a tanár mennyire bízik saját tudásában és tapasztalatában.*

Összegzésként elmondható, hogy a MANYE 2025. november 14-i szakmai napja nemcsak ünnepi alkalom volt, hanem egy olyan esemény is, amely átfogó képet nyújtott az alkalmazott nyelvészet és a nyelvpedagógia múltjáról, jelenéről, aktuális dilemmáiról. Klaudy Kinga empirikus kutatása a fordítás sokféleségére, Bárdos Jenő személyes módszertörténeti visszatekintése a változás állandóságára, míg Medgyes Péter előadása a tanári döntések felelősségére és magányára hívta fel a figyelmet.

A szakmai nap kiváló előadóit látva, inspiráló előadásait hallgatva, meggyőző példát kaptunk arra, hogy a kutatói életpálya sikerének a kulcsa az elhivatottság, a szakmai felelősség és a folyamatos megújulás képessége.